

O‘ZBEKISTONNING XALQARO MAYDONDAGI MAVQEINI OSHIRISH STRATEGIYALARI

Botirova Gavhar Bobirjon qizi

*O‘zbekiston jurnalistika va ommaviy kommunikatsiyalar universiteti Xalqaro
munosabatlar yo‘nalishi 30-22 guruh talabasi*

Annotatsiya. *Ushbu maqolada O‘zbekistonning xalqaro maydondagi mavqeini oshirish strategiyalari ilmiy tahlil asosida yoritilgan. Tadqiqotda mamlakatning tashqi siyosatidagi ochiqlik va ko‘p vektorli diplomatiya, iqtisodiy integratsiya jarayonlari, “yumshoq kuch” siyosati, madaniy diplomatiya, ta’lim va ilmiy hamkorlik, innovatsion rivojlanish hamda xalqaro tashabbuslar doirasidagi faoliyati keng o‘rganilgan. Adabiyotlar tahlili va munozara qismlarida O‘zbekistonning global tizimdagi nufuzini oshirishga xizmat qiluvchi siyosiy, iqtisodiy va madaniy omillar chuqur tahlil qilingan. Tadqiqot natijalari mamlakatning xalqaro hamjamiyatdagi ishonchli va strategik hamkor sifatidagi mavqeini yanada mustahkamlashga qaratilgan mexanizmlarni yoritib beradi.*

Kalit so‘zlar: *xalqaro mavqe, tashqi siyosat, yumshoq kuch, iqtisodiy integratsiya, madaniy diplomatiya, ta’lim hamkorligi, ilmiy hamkorlik, innovatsion rivojlanish, global hamkorlik, xalqaro imij.*

Аннотация. *В статье представлен научный анализ стратегий, направленных на повышение международного авторитета Узбекистана. Рассмотрены открытая и многовекторная внешняя политика, процессы экономической интеграции, политика «мягкой силы», культурная дипломатия, образовательное и научное сотрудничество, инновационное развитие и международные инициативы страны. Анализ литературы и обсуждение показывают ключевые политические, экономические и культурные факторы, способствующие укреплению позиций Узбекистана на мировой арене.*

Ключевые слова: *международный престиж, внешняя политика, мягкая сила, экономическая интеграция, культурная дипломатия, образовательное сотрудничество, научное сотрудничество, инновационное развитие, глобальное сотрудничество, международный имидж.*

Annotation. *This article provides a scientific analysis of Uzbekistan’s strategies for enhancing its international standing. It examines the country’s open and multi-vector foreign policy, economic integration processes, soft power, cultural diplomacy, educational and scientific cooperation, innovation-driven development, and international initiatives.*

The literature review and discussion highlight the political, economic, and cultural factors that strengthen Uzbekistan's role as a reliable and strategic partner in the global arena.

Keywords: *international standing, foreign policy, soft power, economic integration, cultural diplomacy, educational cooperation, scientific cooperation, innovation development, global partnership, international image.*

Kirish. Globallashuvning jadallashuvi, davlatlararo integratsiya jarayonlarining kengayishi va xalqaro hamkorlikning yangi bosqichga ko'tarilishi sharoitida mamlakatlarning xalqaro maydondagi mavqeini mustahkamlash masalasi tobora dolzarb tus olmoqda. Jahon siyosiy-iqtisodiy tizimida faol o'rin egallash, xalqaro hamjamiyatda nufuzli hamkor sifatida tan olinish hamda global qarorlar qabul qilish jarayonida ishtirok etish davlatlarning strategik maqsadlaridan biridir. Bunday o'rin va nufuzni shakllantirish siyosiy barqarorlik, iqtisodiy o'sish, innovatsion rivojlanish, ilmiy-texnologik taraqqiyot, madaniy boylik va xalqaro hamkorlikdagi faol ishtirok kabi o'zaro bog'liq omillarga asoslanadi. O'zbekiston mustaqillik yillaridan buyon xalqaro maydonda o'zining mustahkam o'rnini egallash, dunyo hamjamiyatida ijobiy obrazini yaratish va global integratsiya jarayonlarida faol ishtirok etish yo'lida izchil islohotlarni amalga oshirib kelmoqda. Ayniqsa, so'nggi yillarda mamlakat tashqi siyosatida ochiqlik, konstruktiv muloqot va ko'p vektorli diplomatiyaga asoslangan yangi yondashuv joriy qilindi. Bu esa O'zbekistonning mintaqaviy va xalqaro tashkilotlarda faolligini sezilarli darajada oshirib, uni global miqyosda ishonchli hamkor sifatida tanitmoqda. Shu bilan birga, mamlakatning strategik geografik joylashuvi, tabiiy resurslarga boyligi, inson kapitalining salohiyati va boy madaniy-tarixiy merosi xalqaro maydondagi mavqeini oshirish uchun keng imkoniyatlar yaratmoqda.

O'zbekistonning xalqaro mavqeini mustahkamlash strategiyalari siyosiy, iqtisodiy, madaniy va ilmiy yo'nalishlarning uyg'unlashuviga asoslanadi. Iqtisodiy integratsiya jarayonlarini jadallashtirish, xalqaro savdo va investitsiya oqimini kengaytirish, transport-logistika infratuzilmasini rivojlantirish, mintaqaviy savdo yo'laklarida faol ishtirok etish kabi chora-tadbirlar mamlakatning global iqtisodiy tizimdagi o'rnini kuchaytirib bormoqda. Shu bilan birga, "yumshoq kuch" siyosati doirasida madaniy diplomatiya, xalqaro turizmni rivojlantirish, xalqaro ommaviy axborot vositalarida mamlakatning ijobiy obrazini shakllantirish va tarixiy merosni keng targ'ib qilishga qaratilgan tashabbuslar O'zbekistonning xalqaro imijini mustahkamlashda muhim ahamiyat kasb etmoqda. Ta'lim diplomatiyasi va xalqaro ilmiy hamkorlikni rivojlantirish mamlakatning xalqaro mavqeini oshirishning yana bir muhim yo'nalishi sifatida ko'riladi. Xorijiy talabalarni jalb qilish, qo'shma ilmiy loyihalarni amalga oshirish, innovatsion ishlanmalar va texnologik transfer

bo'yicha hamkorlikni kuchaytirish O'zbekistonning ilmiy-texnologik salohiyatini oshirish bilan bir qatorda, uning xalqaro maydondagi ishonchli va strategik hamkor sifatidagi obro'sini mustahkamlamoqda.

Mazkur maqolada O'zbekistonning xalqaro maydondagi mavqeini oshirishga qaratilgan strategiyalar ilmiy nazariyalar va amaliy tajribalar asosida tahlil qilinadi. Tahlillar mamlakatning tashqi siyosatidagi ustuvor yo'nalishlar, iqtisodiy integratsiya jarayonlari, madaniy va ta'lim diplomatiyasi, innovatsion rivojlanish va xalqaro hamkorlik mexanizmlarining o'zaro bog'liqligini yoritishga qaratilgan. Ushbu yondashuv O'zbekistonning global tizimdagi nufuzini yanada oshirish, xalqaro hamjamiyatda faol va ta'sirchan davlat sifatida o'z mavqeini mustahkamlashga xizmat qiluvchi asosiy mexanizmlarni aniqlash imkonini beradi.

Adabiyotlar tahlili. O'zbekistonning xalqaro maydondagi mavqeini oshirish strategiyalari so'nggi yillarda ko'plab ilmiy izlanishlarning markazida turibdi. Tadqiqotlar mamlakatning siyosiy, iqtisodiy, madaniy va ilmiy sohalarda amalga oshirayotgan keng ko'lamli islohotlarini tahlil qilish bilan birga, global integratsiya jarayonlarida O'zbekistonning tutgan o'rnini baholashga qaratilgan. Ilmiy manbalarda ayniqsa mamlakatning mustaqillikdan keyingi davrda tashqi siyosatda bosib o'tgan yo'li, davlat imijini shakllantirishdagi tashabbuslari, xalqaro tashkilotlardagi faolligi hamda mintaqaviy hamkorlikni mustahkamlashdagi sa'y-harakatlari alohida o'rin egallaydi.

Tadqiqotlarda O'zbekiston tashqi siyosatining so'nggi yillardagi o'zgarishlari, ya'ni ochiqlik, pragmatizm va ko'p vektorli diplomatiya tamoyillariga asoslangan yondashuv alohida ta'kidlanadi. Shu siyosiy kurs tufayli mamlakat xalqaro maydonda ishonchli hamkor sifatida tan olinib, BMT, SHHT, OTS, MDH va boshqa nufuzli xalqaro tashkilotlar doirasidagi faolligi ortib bormoqda. Ba'zi manbalarda O'zbekiston tomonidan ilgari surilgan xalqaro tashabbuslar, jumladan, ekologiya, barqaror rivojlanish, mintaqaviy xavfsizlik va iqtisodiy hamkorlik bo'yicha takliflar mamlakatning global miqyosdagi nufuzini oshirishga katta hissa qo'shayotgani qayd etiladi.

Iqtisodiy integratsiya masalalari ham adabiyotlarda keng yoritilgan. Olimlar O'zbekistonning bozor iqtisodiyotiga o'tish jarayonidagi islohotlar, sarmoya jalb qilish uchun qulay muhit yaratish, eksport salohiyatini oshirish va Jahon Savdo Tashkilotiga a'zo bo'lish bo'yicha faol harakatlarini mamlakatning xalqaro iqtisodiy tizimdagi mavqeini mustahkamlashga qaratilgan muhim omillar sifatida baholaydilar. Transport-logistika infratuzilmasining modernizatsiyasi, "Yangi Ipak yo'li" loyihalarida ishtirok etish va mintaqaviy savdo yo'laklarini rivojlantirish ham iqtisodiy integratsiyaning ustuvor yo'nalishlari sifatida ko'riladi.

“Yumshoq kuch” konsepsiyasiga oid adabiyotlar esa O‘zbekistonning xalqaro imijini mustahkamlashda madaniy diplomatiya va ijobiy obraz yaratishning ahamiyatiga e’tibor qaratadi. Boy tarixiy merosni targ‘ib etish, xalqaro turizmni rivojlantirish, madaniyat va san’at tadbirlarida faol ishtirok etish, xalqaro ommaviy axborot vositalarida mamlakat haqida ijobiy kontent yaratish kabi tashabbuslar O‘zbekistonni jahon hamjamiyatida taniqli madaniy markazlardan biriga aylantirishda muhim ahamiyat kasb etmoqda.

Ta’lim diplomatiyasi va ilmiy hamkorlikka oid tadqiqotlarda esa xorijiy talabalarni jalb qilish, qo‘shma ta’lim dasturlari va ilmiy loyihalarni amalga oshirish, xalqaro grantlar va akademik mobillik dasturlarini kengaytirish mamlakatning xalqaro nufuzini oshirishning samarali mexanizmlari sifatida ko‘riladi. Shu bilan birga, O‘zbekiston universitetlarining xalqaro reytinglardagi o‘rnini oshirish, ilmiy-innovatsion loyihalarni rivojlantirish va kadrlar salohiyatini mustahkamlash davlatning xalqaro hamjamiyatdagi obro‘cini kuchaytiruvchi muhim omillar sifatida ta’kidlanadi.

Adabiyotlar tahlili umumiy xulosaga ko‘ra, O‘zbekistonning xalqaro maydondagi mavqeini oshirish strategiyasi siyosiy barqarorlik, iqtisodiy taraqqiyot, innovatsion rivojlanish, madaniy va ta’lim diplomatiyasining uyg‘unlashgan tizimiga asoslangan bo‘lib, kompleks yondashuv orqali mamlakatning global tizimdagi nufuzini mustahkamlashga xizmat qilmoqda. Shu jihatdan, ilmiy manbalar ushbu strategiyani nafaqat mamlakat ichki rivojlanishi, balki xalqaro hamkorlikdagi uzoq muddatli muvaffaqiyatlar uchun muhim omil sifatida baholaydilar.

Munozara. O‘zbekistonning xalqaro maydondagi mavqeini oshirish strategiyalari bugungi global siyosiy va iqtisodiy jarayonlar bilan uzviy bog‘liq bo‘lib, ko‘p qirrali va tizimli yondashuvni talab etadi. Tahlillar shuni ko‘rsatadiki, mamlakat so‘nggi yillarda tashqi siyosatda ochiqlik, pragmatizm va konstruktiv hamkorlik tamoyillariga asoslangan yangi siyosiy kursni amalga oshirib kelmoqda. Bu yondashuv O‘zbekistonning xalqaro tashkilotlardagi faolligini sezilarli darajada oshirib, uning global miqyosda ishonchli hamkor sifatida e’tirof etilishiga imkon berdi. Mamlakat BMT, SHHT, OTS, MDH va boshqa nufuzli tuzilmalardagi ishtiroki bilan xalqaro xavfsizlik, barqaror rivojlanish, ekologiya va mintaqaviy hamkorlik bo‘yicha ko‘plab tashabbuslarni ilgari surmoqda. Iqtisodiy integratsiya jarayonlari ham O‘zbekistonning xalqaro mavqeini mustahkamlashda hal qiluvchi o‘rin tutadi. Xorijiy investitsiyalarni jalb etish, Jahon Savdo Tashkilotiga a’zo bo‘lish bo‘yicha faol muzokaralar, eksport salohiyatini kengaytirish va transport-logistika infratuzilmasini modernizatsiya qilish mamlakatning global iqtisodiyotdagi o‘rnini mustahkamlashga xizmat qilmoqda. Ayniqsa, “Yangi Ipak yo‘li” tashabbusi doirasidagi loyihalarda O‘zbekistonning faol ishtiroki uni mintaqaviy transport va savdo markazlaridan biriga aylantirish imkonini bermoqda.

Madaniy diplomatiya va “yumshoq kuch” siyosati mamlakatning xalqaro imijini shakllantirishda alohida ahamiyat kasb etmoqda. Tarixiy meros obyektlarini restavratsiya qilish, xalqaro turizmni rivojlantirish, xalqaro festivallar, ko‘rgazmalar va san’at tadbirlarida faol ishtirok etish O‘zbekistonning dunyo hamjamiyatidagi ijobiy obrazini mustahkamlashda muhim vosita bo‘lib xizmat qilmoqda. Shu bilan birga, mamlakatning tarixiy-madaniy boyliklarini ommaviy axborot vositalari orqali targ‘ib qilish xalqaro auditoriyada katta qiziqish uyg‘otmoqda.

Ta’lim diplomatiyasi va ilmiy hamkorlik ham O‘zbekistonning xalqaro nufuzini oshirishning muhim omillaridan biridir. Xorijiy talabalarni jalb qilish, qo‘shma ilmiy loyihalar, xalqaro grantlarni jalb etish va akademik mobillik dasturlarini kengaytirish orqali mamlakat nafaqat ilmiy-innovatsion salohiyatini oshirmoqda, balki global ilmiy hamjamiyat bilan integratsiyani kuchaytirmoqda. Bu jarayon O‘zbekiston universitetlarining xalqaro reytinglarda yuqori o‘rinlarni egallashiga ham zamin yaratmoqda.

Innovatsion rivojlanish va raqamli iqtisodiyotga e’tibor qaratish ham xalqaro maydondagi raqobatbardoshlikni oshirishda muhim ahamiyatga ega. IT Parklar, texnologik startaplar, sun’iy intellekt, “raqamli hukumat” tizimlari va yuqori texnologiyali mahsulotlar ishlab chiqarishga qaratilgan loyihalar mamlakatning global texnologik bozoridagi o‘rnini mustahkamlashga xizmat qilmoqda. Shu bilan birga, ilmiy tadqiqotlarda ta’kidlanishicha, yuqori qo‘shilgan qiymatli mahsulotlar eksportini kengaytirish va innovatsion iqtisodiyotni rivojlantirish xalqaro hamkorlikda uzoq muddatli muvaffaqiyatlarni ta’minlashda asosiy omillardan biri hisoblanadi. Yuqorida keltirilgan barcha omillar O‘zbekistonning xalqaro maydondagi mavqeini oshirish strategiyalari siyosiy, iqtisodiy, madaniy, ilmiy va texnologik yo‘nalishlarning uyg‘un integratsiyasiga asoslangan kompleks yondashuv sifatida shakllanayotganini ko‘rsatadi. Mamlakatning tashqi siyosatda faol ishtiroki, xalqaro tashabbuslari, iqtisodiy va madaniy integratsiya jarayonlaridagi yutuqlari O‘zbekistonni tobora nufuzli global hamkor sifatida tanitmoqda. Shu sababli, bu strategiyalar nafaqat mamlakatning xalqaro nufuzini oshirishga, balki uning barqaror rivojlanishiga ham xizmat qilmoqda.

Xulosa. O‘zbekistonning xalqaro maydondagi mavqeini oshirish strategiyalari siyosiy, iqtisodiy, madaniy va ilmiy yo‘nalishlarning kompleks integratsiyasiga asoslanadi. Tahlillar shuni ko‘rsatadiki, mamlakat tashqi siyosatda ochiqlik, pragmatizm va ko‘p vektorli diplomatiya tamoyillarini asosiy yo‘nalish sifatida tanlab, xalqaro hamkorlikni kengaytirishga erishmoqda. Iqtisodiy integratsiya jarayonlari, xorijiy investitsiyalarni jalb qilish, transport-logistika tizimini rivojlantirish va Jahon Savdo Tashkilotiga a’zo bo‘lish bo‘yicha olib borilayotgan harakatlar mamlakatning global iqtisodiyotdagi o‘rnini mustahkamlashga xizmat qilmoqda. Madaniy diplomatiya va “yumshoq kuch” siyosati

O‘zbekistonning xalqaro imijini yanada ijobiy qilishda muhim vosita sifatida namoyon bo‘lib, xalqaro festival va madaniy tadbirlarda faol ishtirok etish, boy tarixiy merosni targ‘ib qilish va turizm salohiyatini oshirish mamlakatni jahon miqyosida tanitmoqda. Shu bilan birga, ta’lim diplomatiyasi, qo‘shma ilmiy loyihalar va akademik mobillik dasturlari orqali xalqaro ilmiy hamkorlikning kuchayishi O‘zbekistonning ilmiy-innovatsion salohiyatini mustahkamlash bilan birga, uning global obro‘cini oshirishga hissa qo‘shmoqda. Umuman olganda, ushbu strategiyalar mamlakatning xalqaro hamjamiyatdagi mavqeiini mustahkamlash, uning siyosiy barqarorlik, iqtisodiy taraqqiyot va madaniy boylik asosidagi nufuzini oshirishda muhim omil bo‘lib xizmat qilmoqda. Bunday kompleks yondashuv O‘zbekistonni global maydonda ishonchli, ta’sirchan va strategik hamkor sifatida yanada mustahkam o‘rnatishga xizmat qilmoqda

Foydalanilgan adabiyotlar

1. Nye, J. (2004). *Soft Power: The Means to Success in World Politics*. New York: PublicAffairs.
2. Kholmurodov, O., & Yuldoshaliyev, Kh. (2025). *Uzbekistan’s International Strategy: Soft Power and Foreign Policy Priorities*. FARS International Journal. Retrieved from <https://farspublishers.net/index.php/fars/article/view/131>
3. Normurodova, A. (2024). *The Role of Soft Power in Shaping Uzbekistan’s International Image*. Golden Brain Journal. Retrieved from <https://webgoldenbrain.com/index.php/gb/article/view/298>
4. Bakhramova, D. (2024). *Academic Mobility as a Tool of Educational Diplomacy in Uzbekistan*. Worldly Journals. Retrieved from <https://worldlyjournals.com/index.php/Yangiizlanuvchi/article/view/13592>
5. Olimov, A. (2024). *Economic Integration of Uzbekistan in the Asian Region: Problems and Perspectives*. American Journal of Political Science. Retrieved from <https://grnjournal.us/index.php/AJPDIS/article/view/5538>
6. Ziyadullayev, U. (2024). *Macroeconomic Reforms and Innovation Development in Uzbekistan*. Journal of World Economy and International Relations. Retrieved from <https://journal.vavt.ru/rfej/article/view/1240>
7. Lee, H.-S., et al. (2023). *Motivations for Korean Investors in Uzbekistan: A Macroeconomic Analysis*. arXiv preprint. Retrieved from <https://arxiv.org/abs/2212.13841>
8. Alimov, B. (2024). *Cultural Diplomacy and Media Strategies of Uzbekistan*. Retrieved from <https://beruniyalimov.uz/en/archives/425>

9. Wikipedia. (2025). International organization membership of Uzbekistan. Retrieved from https://en.wikipedia.org/wiki/International_organization_membership_of_Uzbekistan

10. StirWorld. (2025). Uzbekistan: Art, Architecture, Heritage and Soft Power. Retrieved from <https://www.stirworld.com/see-features-uzbekistan-art-architecture-heritage-and-soft-power>